

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifu v petiti; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, maši oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu, ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Narodnino, reklamacije in oglase sprejema upravitelstvo ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Narodnino in oglase je plačevati loco Trst. Odpri reklame oije so proste poštom.

V edinosti je moč.

Laška hvaležnost!

Ako je odstopivši namestnik tržaški, gospod vitez Rinaldini, prečital prvo lokalno notico v predvčeršnjem „Piccolo“, milo mu je moralo biti pri srcu. Tako plačuje laška gospoda!

Mi smo povedali v zadnjem izdanju naravnost, odkrito in brez oviukov, da smo zadoščenjem pozdravili odstop viteza Rinaldinija. Utemeljili smo tudi to svoje zadoščenje, navedši nekoliko konkretnih izsledkov. Toda namenoma smo povdarjali le par glavnih vprašanj v dokaz, da vitez Rinaldini ni bil naklonjen slovenskemu prebivalstvu v Primorski. A kako dolga vrsta bi bila to, da smo začeli navajati podrobnosti, personalije, manje dogodke, ki so pa po svoji okupnosti v prejasno označenje sistema, ki je veljal do sedaj na Primorskem in ki je bil spojen z osebo viteza Rinaldinija. Namen nam je bil tudi, da z naše strani ostani pri tem, kar smo rekli vitezu Rinaldiniju v slovo, da napravimo križ čez minolost in se bodemo raje brigali za bodočnost. Ali včerajšnji „Piccolo“ nas je uprav izžval, da se danes še enkrat bavimo z sistemom ere Rinaldinijeve.

„Piccolo“ ne trdi nič več in nič manje, nego da je bil Rinaldini dosleden protektor Slovanov na škodo Italijanov, ter tira svojo brezobraznost tako daleč, da navaja n. pr. celó dogodke v občini Pomjanski v dokaz, kako naklonjen je bil Slovincem vitez Rinaldini. To vam je občina kakih 6000 duš in med istimi je menda jeden cel pravi Italijan. Ta občina ne more in ne more priti do miru, ne more priti do svoje uprave. V tej občini so se kraji ze volitve določali tako, da so ljudje iz zavednejih vasi imeli po 3—4 ure hoda na kraj volitve; nesavednejši pa kraji malone pred nosom; v tej občini so razpustili novoizvoljeni slovenski občinski zastop, ki ni še začel delovati in torej ni mogel še storiti ničesar dobrega, a tudi ničesar — slabega!! Razpustil se je le zato,

ker je tako želela laška gospoda. In razpustil se je tikoma pred državno-zborskimi volitvami. Temu ni bila leta važna posledica, da je bilo naši stranki odtegneno vodstvo prvotnih volitev za državni zbor, ampak tudi ta povsem naravna posledica, da je bila naša stranka kakor omamljena pa tem udarcu in je navstala velika konfuzija v stranki. A pomislimo sedaj, da je bila izvolitev dra. Laginje v IV. kuriji odvisna od izida volitev volilnih mož v Pomjanu!! Le preopravičeno je bilo divjaško veselje v italijanski stranki, ko je izvedela o tej odredbi. Laška stranka je tedaj računala z vso gotovostjo, da vrže Laginjo. Tega ne treba praviti, kaj bi pomenjalo to toliko za našo, kolikor za italijansko stranko. Da pa sme vendar odvrniti to nesrečo, na tem gotovo ni kriv oni, ki je razpustil zastop, marveč je zasluga neumorno delujočih rodoljubov.

In kaj se je zgodilo pozneje v tej občini? Faktičnima upraviteljema te občine sta bila imenovana — in to po inicijativi namestništva v Trstu, kakor smo izvedeli iz oficijelnega poročila o sejah deželnega odbora v Poreču — dva prva voditelja italijanske stranke, ki vodita občino še dandanes in kujeta svoje naklepe in begata ljudstvo in slo-rabljata celo ime okrajnega glavarja za svoje italijanske namene, kakor je razvidno iz današnjega, s Pomjansčine došlega nam dopisa!

Tako občino s tako žalostno zgodovino navaja „Piccolo“ v dokaz za svojo brezvestno trditve, da je Rinaldini protežiral Slovence. To je pač že skrajna brezobraznost.

„Piccolo“ navaja še drugih slučajev v dokaz, kolik prijatelj Slovencev je bil vitez Rinaldini.

Le kakor prijatelj Slovencev je baje opomnjal Lego v Križu, da ne sme kršiti veljavnega šolskega zakona. Le iz prijateljstva do Slovencev da je bil sovražen laškemu šolstvu po okolici! Le iz prijateljstva do Slovencev je dovoljeval Slovincem obhode s trebojnico, dočim se laška trebojnica ni

smela prikazati na dan. (Poštenjak „Piccolo“ pa je zamolčal modro, da je laška trebojnica zastava tuje države — in take ne more dovoliti ni Rinaldini, ni nikdo drugi —, dočim je slovenska trebojnica zakonito pripoznana v Avstriji). Le iz prijateljstva do Slovencev je baje silil mestno oblast, da mora pripoznati slovenski jezik deželnim jezikom. (Resnica pa je ta, da je slovenščina pripoznana deželnim jezikom toliko po centralni oblasti, kolikor po razsodbi najvišjega sodišča. Mar naj bi se bil namestnik tržaški, namestnik cesarjev, upiral centralni upravi in razsodbam najvišje sodne oblasti?! Tega ni mogel in le brezobraznost laška more mu tolmačiti to kakor protekcijo Slovencev.)

Velik dokaz prijateljstva Rinaldinijevega do Slovencev je baje tudi, da je silil deželni zbor istrski, da mora vsprejemati slovanske interpelacije. In vendar ve v nas sleherni politični otrok, da je v tem pogledu Rinaldini storil, kar je moral storiti, ker je tako zahteval temeljni zakon države, ki govori tako jasno, da tudi krona ni mogla drugače, nego da je kaznovala italijansko večino z razpuščenjem zbornice, ko je ista svojim postopanjem kršila rečeni zakon. Pravoreku presvetle krone se vendar ni mogel upirati — namestnik cesarjev!

Resnica pa je, da je bil namestnik Rinaldini tako velik dobrotnik Italijanov, kakoršnega ne dobe nikdar več v rumeno hišo tržaško. Ob Rinaldinijevem sistemu je bilo možao:

da je občinska uprava tržaška prešla v radikalno italijanske roke,

da v Istri odločna manjšina zatira odločno večino,

da so Italijani gospodarji v javnem življenju pokrajine,

da je italijanski jezik malone izključni gospodar tudi po mnogih državnih uradih,

da goriški in tržaški Slovenci ne morejo

Ko pa je nekega dne poteval skozi vas odlični tujec, ki je slučajno videl orjaškega dečka, izvalil ga je od očeta Baloha in ga vzel seboj v daljnji tuji svet. Po skrbi tujčevi je postal Andrej v kratkem času sloveči borilec, za katerega se je navduševalo „pol sveta“. Na svojih turnejah malone po vseh odličnih arenah Evrope si je služil tudi lepih novcev, od katerih je pošiljal svojemu revnemu očetu. Katero leto je tudi prišel v svoje rodno vas in tedaj je navadno bilo izredno živahno med rojaki-vaščani. Kajti Andrej jih je zabaval s pojavi svoje atletske zmožnosti in vaščanstvo je strmelo na njegovi neumevni kreposti.

Kaj je bilo Andreju dvigniti največi vozenjak z rokami od tal, ali morda zgrabiti s čeljustmi najtežega vaščana za hlačni rob ter ga stresati med zobmi, kakor stresa mačka drobno miš? Pa nekoč, ko so v Nekdanjem dobili nove zvonove? Koliko priprav so delali ubogi vaščani, da bi jih zvalili v visoke line vaškega zvonika! No, Andrej jih je gledal nekaj časa križem rok, potem pa je zlezal v zvonik, odrinil ondi napenjačice se težake ter potegnil potem na vrvi zvon za zvonom svojerodno v line, kjer jih je polagoma, velikega najprej, obesil na odmenjeni jim kraj.

Pa tudi drugače je pokazal svojo moč, n. pr. kadar se postavljali mlaje: dvignil je drevo, kakor bi bila bilka ter je posadil v luknje, da je strmelo vse.

(Priče so.)

PODLISTEK.

Atlet.

Spisal Ivan Fajdiga.

„Si-li zadovoljen, Andrej?“ je vprašal Šimen. „Jaz, zadovoljen? Kedar mi bil zadovoljen Andrej Baloha, ki je služil trideset let atletom, v triinidesetih arenah, ki je prehodil pol sveta in premagal v borbi sto in sedemdeset orjakov ter zato žel pohvale in vencev iz lavorja in dragocenih šopkov, da jih ne pojedo vse tvoje krave, ako bi jih krmil z njimi leto in dan. O svojih svetinjah, kakor znanih svoje kreposti, niti ne govorim. In jaz naj bi ne bil „zadovoljen“? To bi moral jaz vprašati tebe, Šimen! He, he!“

„Dobro, torej danes popoldne ob štirih!“

„Danes popoldne ob štirih!“

Andrej je stisnil svojemu nasprotniku roko, da je le-ta skoro zajechal, poslovil se od prijateljev in korakal proti domu.

„Ne vem, kako bo, Šimen, malo prenačil si se. Andrej ti polomi kosti, kakor vrabcu!“ so opominjali fantje Šimna, ta pak je odgovoril:

„Da vidimo, prijatelji, da vidimo!“

„Torej popoldne na travniku, tovariši!“

„Da, in razglasiti moramo na okrog, da pride mnogo ljudstva.“

„Tako bedi! Pa vina jeden veder, brez pi-jače ne bodemo!“

„Veselič hočemo, pravcato veselič, juhej!“ Razšli so se vsak na svoj dom in Šimen je šel proti svojemu. Po peti je premišljal o koraku, katerega je sprožil in skoro ga je jelo malce skrbeti.

„Ako pa bi le zmagal oni? Zmagal pred vse vasjo? To bi bila moja sramota in nesreča! Kajti izgubil bi tudi njo, Roziko! Ne, on ne zmora, ljubezen mi podeli kreposti, velikan mora ležati in Rozika mora postati moja! Oj Rozika!“

Andrej Baloha je imel že svojih petdeset let, ke se je poslednjič povrnil v svojo domačo vas, in sklenil zajedno, preživeti ondi ostale dni svojega slavnega življenja. Prav na koncu vasi v samotni a prijazni hišici se je utaboril, v hišici, za katero je poslal še svojemu ranjemu ubogemu očetu denarja, ko je le-ta pogorel, a ni imel s čem zidati si novega zavetja. In isti denar je dobil Andrej na čudovit način, dobil ga je za neki „dvoboj“, katerega je izvojeval on mesto nekega drugega tam v daljnem tujem mestu.

Svojemu očetu je bil Andrej hvaležen od srca, ne radi tega, da bi mu bil preskrbel kaj posebnega za življenje, a hvaležen mu je bil za svoje orjaško telo.

Že kakor štirinajstletni deček je bil praveati orjak in močan take, da je zmegal vaškega bika, ko je vse bežalo pred besno živaljo.

priti do ljudskega šolstva, urejenega na narodni podlagi,

da je tržaška okolica izgubila svojega množičnega zastopnika, svojega očeta,

da so sploh zadnje državnozbornske volitve izpadle tako — kakor so.

Kar so, kar imajo, kar so si pridobili in ohranili, vso svojo najugodnejšo sedanjo pozicijo v deželi imajo Italijani po velikem delu zahvaliti le vitezu Rinaldiniju. A sedaj mečejo ista gospoda kamenje nanj!! Taka je laška hvaležnost! Tako plačujejo Lahji svoje največje dobrotnike, katerih jedini resnični greh za italijanstvo je menda ta, da niso odpravili se sveta dejstva, da je Slovanov v Primorski!! Tega seveda ni mogel storiti vitez Rinaldini, in ker ni mogel, mu je došlo sedaj — laško plačilo!

Javni shod političnega društva „Edinost“ v Škedenju dne 12. decembra 1897.

(Dalje)

Zborovalec Josip Kocijančič je želel vedeti, kako je postopati z laškimi in nemškimi „opomini“, ki jih dobivamo od finančne oblasti.

Dr. Gregorin: Vračajte jih! Recite, da vi tega ne umejete! Pa vsi morate storiti tako, kajti to ne izda nič, akr se oglašajo le posamičniki.

Naber goj: Tudi meni so že dostavili tak opomin, pa sem ga odklonil lepo. Dotični sluga pa je opravičeval, ko je videl, da sem nevoljen, češ, da le zato izdajajo le laške in nemške opomine, ker gospodje na magistratu ne umejo slovenskega jezika!! Torej tem gospodom na ljubo, ki vlečejo svoje plače tudi iz naših slovenskih žepov, naj bi mi vsprejemali laške „opomine“ in bi se odrekli pravicam svojega materinega jezika! To pa že ne!! (Viharno odobravanje.)

Ker je pripomnil zborovalec Kocijančič, da jim žugajo s kaznimi, ako nečejo vsprejeti italijanskih opominov, je pojasnil,

dr. Gregorin: Tudi meni so poslali nedavno od finančne oblasti neke pole v laškem in nemškem jeziku. Jaz sem jih vrnil seveda. Potem so poslali zopet in so rekli, da ne dajo, da nimajo slovenskih. Jaz sem se pritožil na višje mesto in sem izjavil, da ne podam dotičnih napovedeb tako dolgo, dokler ne dobim zahtevanih tiskovin! V par dneh sem dobil, česar sem želel. Vse lahko dobimo, ako se ne damo ostrašiti. Ako pa se damo ostrašiti po vsakem uradnim slugi, potem kamoso očitno, da smo le mi — sluge! (Frenetično ploskanje.)

Naber goj: Avstrija sestoji iz različnih narodnosti, a večina prebivalstva je slovanska. V prejšnjih časih, ko še nismo imeli konstitucije, vladal je v nas le birokratizem. Uradniki so upravljali kakor so hoteli. Ko pa nam je presvetli cesar podelil ustavo, so se močne spremenile stvari. Pričelo se je ustavno življenje, narodi so jeli uplivati na zakonodajo po svojih zastopnikih.

Naredi se jeli pošiljati svoje poslanca v parlament in s tem se je začelo novo življenje. Ne, le začeti bi se bilo moralo novo življenje jednake pravice za vse. Pod varstvom ustave naj bi uživali vsi jednake pravice in jednako svobodo! Ali prišlo je drugače, ker so bili poklicani isti ljudje, ki so nas tlačili popred, da prikujejo ustavo. In prikrojili so jo po svoji želji, krivično. Zasnoval se je vladni zistem, ki je bil skrajno neprijazen avstrijskim Slovanom. In ta zistem je vladal v Avstriji do danes in — vlada še! To je zistem, ki je ohranil in negoval vse privilegije nemškega življa, ki je skrbel za to, da so Nemci igrali prvo ulogo v našem ustavnem, parlamentarnem in javnem življenju. A da je bilo možno tako, to ni bila izključna zasluga poprej omenjenih življenj, ampak lep del krivde je na nas Slovanih samih! Neugodnemu položaju, v katerem se je nahajale avstrijsko Slovanstvo do danes, je bilo največ krivo tisto staro prokletstvo naše: naša nezločnost. Nikoli niso mogla priti slovanska plemena avstrijska do prave zločnosti, do bratovske ljubezni med seboj in do — zločnega dela. Vedno je bilo pripravljeno to ali ono pleme, da je paktiralo z Nemci proti svojim bratom. (Vseobče pri-trjevanje.) Posledice temu pa smo občutili vsi notri do kosti, in bati se je že bilo za naš obstanek.

Toda Bog čuva pravično stvar. Časi se spreminjajo in ljudje žujajo. Spreminjati so se jeli v zadnji čas tudi avstrijski Slovani, posebno pa oni, ki so bili vsikdar nekako poviti v vladno pavolo — Poljaki. Čudno to, ali resnično je: ravno nad Poljaki so najbolj besneli nemški divjaki Schönererjeve barve. To je bolelo Poljake in pomagalo je! Ravno na poslednje je najsrditelje padala nemška šiba, da si so uprav oni zakrivili največ, da slovanstvo ni moglo razviti svojih moči. Po za-slugi nemških srditežev so se sedaj odprle oči njim, ki so bili dosedaj najnezanesljivejši med avstrijskimi Slovani, njim, ki so bili pripravljeni do sedaj za paktiranje z vsako vladno! Ali, kakor rečeno, znamenja kažejo, da nemška šiba sledajoč zjedini tudi nas Slovane. Razkosani slovanski življi so si jeli podajati roke (Ploskanje in živio-klici.) prišlo je do sporazumljenja in zedinjenja. Nadejamo se, da prav ti pojavi donesejo boljše bodočnost (Frenetično odobravanje.), in ne le nam, ampak tudi Avstriji.

Danes so se sešli zastopniki slovanskih plemen gori v kraljevem Krakovem v znamenju slovanske vzajemnosti (Urnebesni živio-klici.), sešli so se v prisego, da bodo branili eden drugega, da bodo stali vsi za jednega in jeden za vse, dokler ne bo izvojevana velika bitka za enakopravnost avstrijskih Slovanov in njih veljavo v državi. In med onimi, ki pričakujejo boljše bodočnosti od sedanjih dogodkov, smo tudi mi tržaški Slovenci. V nadi, da nas ne prevari ta naša vera, predlagam torej nastopno resolucijo:

„Javni shod, zbran v Škedenju dne 12. decembra 1897., pozdravlja iskreno in zadoščenjem izjavo parlamentarne komisije desnice, v kateri je izrekla, da stoji nepremično na načelih, izraženih v načrtu adresnega odgovora ter pozdravlja s posebnim zadovoljstvom dejstvo, da se je brataki narod poljski postavil z vso odločnostjo na stališče solidarnosti avstrijskih Slovanov“.

Ta resolucija se je vsprejela soglasno ob prisrčnih ovacijah govorniku in ob splošnem navdušenju.

Predsednik dr. Gregorin je prijavil na to še brzojavko, ki jo je odposlalo politično društvo „Edinost“ na shod v Krakovem, čemur je sledilo zopet splošno odobravanje in živio-klici.

(Pride še.)

DOPISI.

S Pomjanskine. (Ali naj se razdeli občina Pomjanska?) [Izv. dopis]. In ako bi trebalo našim italijanskim padajočem skušati se z samim peklenščekom v zvijačah, lažeh, sleparijah, uverjeni smo, da bi ga daleč prekosili! Tako smo vskliknili, ko smo čuli, da nameravajo zavesti zaslepljeno ljudstvo za nov maneuver. Hoteli bi namreč občino Pomjan razdeliti v dve neenako veliki občini. Zakaj se hočejo ravno sedaj poslužiti uprav framazenskega sredstva, tega ne vemo, ali zdi se nam in mislimo, da se ne varamo. Zato žele razdeliti občino tako, kakor bi njim bolje kazalo. Pred par dnevi so plačani podajaški hlapci nabirali med svojimi pripadniki nekake podpise in križe za prešnjo, naj bi se razdelila občina. Razdelitev je le dvojna mogoča, ako bi res prišlo do tega. Prav lahko, kajti v Istri je dandanes mogoče tudi to, kar je drugod nemogoče, da je le ustrezno preziralcem Avstrije, ki hote tlačiti za vsako ceno zveste podložnike te države. Kakor čujemo, žele ti Italijanci, odklopiti vasi Marezige, Truške in Boršt; iz vasi Pomjan, Šmarje, Koštabona, Kerkavce in Gažon pa vsvariti novo, seveda italijansko občino, ki bi dajala obilo glasov za časa volitev. Seveda vas Manžan naj se priklopi Koprui Lahko je pa tudi mogoče, da se zgorenje vasi priklopijo kaki drugi, že obstoječi občini, ali pa, da se jim da nekaj upravni svet, odvisen od te občine.

Agituje se pa za podpise najbolj s pretvezo, češ, da je tako ukazal gosp. c. kr. okrajni glavar v Koprui. Mi seveda ne verujemo tega, ker poznamo italijanske lisjake, ki so sedaj na čelu občine, vendar moramo v sedanjih razmerah želiti jasne izjave od strani gosp. glavarja, da-li zna za to protizakonite agitacije pod njegovim imenom, in ako ne zna, naj vendar upraša občinski upravni

odbor, kako se je predrznil dopustiti, da se ime gosp. glavarja zlorablja za take agitacije? Mi znamo pozitivno, da vsa ta agitacija je izšla od znanega agitatorja. Saj ravno njegove podprepnice letajo od hiše do hiše ter pobirajo podpise in križe; sploh se čudimo jako, da tako nesramno-hinavski ljudje morejo še sploh imeti kako veljavo ali kak, bodisi tudi najmanjši upliv! Laška stranka se seveda rada poslužuje takih, na jako nizki stopinji morale stoečih ljudij, sposobnih za najpodlejša dela. Mi n. pr. bi se sramovali take družine — toda star pregovor pravi: „Gliha vkup štriha“.

Vprašanje pa je, in to jako važno vprašanje: ali pa bi bila razdelitev občine res umestna in koristna tudi v gospodarskem oziru? In: ali bode potem res mir v občini?

Kdor misli kaj takega, se moti jako. Miru ne bode in to izpovemo javno, da hočemo nadalje agitovati za slovensko stranko tudi po novi občini Šmarje, ali kakor se bode imenovala namerovana občina. Toda kolikor znamo mi, tudi velik del italijanske stranke ni podpisal omenjene prošnje, ker niso zadovoljni z razdelitvijo. Podpisujejo se le oni, ki so zadolženi do grla, in ki morajo še druge motiti s pretvezo, češ: „Gospod kapitan je ukazal tako“. — Namesto miru, se delata že sedaj nemir in prepir. Mi pa bodemo — to naj si zapomnijo na vseh straneh — vselej in povsodi nastopali proti italijanski stranki, kajti ta stranka, oziroma oni možje, ki se silijo na županski stolič, niso sposobni za dobro in pravilno gospodarstvo v občini. Kje pa je v Istri kaka občina, ki je v rokah italijanskih, a da bi imela vzgledno upravo? Nobene je ni, ker županje preradi mislijo na svojo korist, naj je že načelnik advokat ali pa zadnji kmet. A slovanska stranka pa ima vendar lepe število vzglednih županij: Buzet, Pazin, Jelšane, Dolina, Klanec, Dekani itd. In vaše? — Koliko jih je? Se bojimo, da niti jedne, ako ne morda Motovunu! S tem pa nikakor ne trdimo, da se je zadnja leta v občini Pomjan vse prav ravnalo. A kdo je kriv temu? Vi sami, gospodje, saj ste vedno ovirali občinsko upravo! Bivši župan Beliš ni bil nikak slepar, kakor perfidno lažejo italijanski podajači. Za vsake, še tako koristno reč je delala italijanska stranka večne utoke. Ubogi župan pa je moral trošiti med tem iz svojega, ker drugod ni dobil. Bivši župan ni obogatel na občini, pač pa ubožal, ker je delal pošteno. Ako se je vendar pripetila kaka nepravilnost ali kak nered, so bili na tem krivi tudi drugi, ki pa tudi niso obogateli in si napravljali kapitalov.

Kako da je bilo preje v tem pogledu, o tem niti ne govorimo; pač pa lahko rečemo na sploh, da občinski tajnik v občini Pomjan nima toliko dohodkov le od svoje plače, da bi si mogel kupiti hišo, da bi si nabiral lepih tisočakov, a poleg tega trosil za samo vino več, nego znaša njegova plača! Občinarji pomjanski nas že razumejo, kaj smo hoteli reči s tem! A tudi župan, ako ravna pošteno, ne bode si popravljati ni gosposko urejeval svoje hiše. — Kje naj bi pa dobil denarja za take nepotrebne stvari? Morda je bilo res nekaj tako in občinska blagajna je molčala!

(Zvršetek prih.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 17. decembra 1897.

O zadnjih imenovanjih. O umirovljenju namestnika tržaškega, viteza Rinaldinija ter o imenovanju grofa Gočssa namestnikom tržaškim smo že označili svoje stališče. — V istem zmislu piše „Slovenski Narod“ kakor smo pisali tudi mi, da je namreč Rinaldini za lastno mu hladnostjo in previdnostjo rabil vso svojo moč in ves svoj upliv, da je utrjal pozicijo italijanske stranke in da jej je varoval neomejeno gospodstvo na Primorskem. Ne mené se za načela enakopravnosti je delal do sledno na to, da je preprečal vsako napredovanje Hrvatov in Slovencev tako v političnem, kolikor v gospodarskem oziru. In delal je z vspehom. In ako so kaj napredovali Slovenci in Hrvati za dobe njegovega ministrovanja, zahvaliti imajo to le samim sebi; kar so dosegli, so dosegli proti volji viteza Rinaldinija.

Kar je pomenjal Rinaldini za primorske Slovence, toiste je pomenjal za koroške naše brate dosedanjih dežel, predsednik Schmidt-Zabierow. Še na zadnjem vseslovenskem shodu nam je podal

vrli dež. posl. koroški Grafenauer uprav kričečih podatkov o mučenstvu koroških Slovencev. Kakor je Rinaldini na Primorskem negoval italijanski življ, tako je Schmidt-Zabierow negoval najekrajnejši nemški radikalizem. Povsem umestno pišejo „Slovenec“ s Koroškega, da je bila doba Schmidtovega predsedništva na Koroškem doba trpkih in hudih borb za male mrvice narodnih pravic, doba proganjanja, doba brezobzirne germanizacije. One ljudi, ki so toli silno demonstrovale o padu grofa Badenija, vzgijl je g. Schmidt-Zabierow. V zahvalo so ga na nekem shodu proslavljali najhujši nemško-nacionalni kričači, češ, da vlada Koroško toli „srečno“ v zmislu — obstrukcionistov. Stanje slovenskega rodu na Koroškem je obupno; a da je tako, to je po menenju nasprotnikov največja zasluga barona Schmidt-Zabierowa.

Omeniti nam je še dveh imenovanj, s katerimi smo zadovoljni. To bi bilo imenovanje Čeha Režeka sekcijiskim načelnikom v ministerstvu, najvažnejšem za nas Slovence, v naučnem ministerstvu, in pa generalnega advokata Schrotta sekcijiskim načelnikom v ministerstvu za pravosodja. Schrott je bil svojedobno drž. pravdnik v Trstu in je ostavil tu o sebi glas pravičnega, objektivnega uradnika. Dasi ni naš po rodu, se je vendar popolnoma priučil našemu jeziku.

Ministrom rojakom za Galicijo je torej vendar imenovan bivši moravski namestnik, tajni svetnik baron L. Š. b. l.

Grofu Badeniju je izpregovorila „Naša Sloga“ nastopno besedo v slov: Za njegovega vladanja, in ne brez njegovega upliva, so se zjedili med seboj zastopniki posameznih slovanskih narodov in istotako pojedine skupine teh narodov med seboj. Vzajemnost, zloznost med zastopniki slovanskih narodov te polovice monarhije gotovo ni še bila nikdar tako krepka, kakoršna je postala za dobe vladanja Badenija, osobito pa sedaj, ko je odstopil. Poljaki so jeli čutiti močnejše slovanski; a sedaj, ko je odšel Badeni, čutijo še močnejše potrebo slovanskega čustvovanja. Kakor vsi drugi Slovani te polovice monarhije so uverjeni sedaj tudi Poljaki bolj nego kadaj poprej, da so navezani jeden na drugega, da morajo največ pomagati oni sami jeden drugemu, da morejo le v medsebojni slogi in vzajemnem podpiranju dosežati ozir. braniti svoja prava. Do te zloge in zloznosti se pripomogle tudi psovke Nemcev na Poljake, toda mnogo je pripomogel, direktno ali indirektno, tudi grof Kazimir Badeni.

Čast grofu Badeniju. Še ni završena vrsta časti in ovacij, katerimi obsipljejo Poljaki grofa Badenija. Včeraj je bila pri njem na posestvu Busk deputacija 260 oseb. Polovica členov te deputacije so bili iz visokega plemstva, na čelu im knez Sapieha. Poslednji je rekel v svojem nagovoru, da se nemška epozicija daje voditi od sovražnikov države in domovine. Jezikovne naredbe so bile le čin pravičnosti do Čehov, skromen korak do idejal. narodne enakopravnosti. Knez Sapieha je izrekel Badeniju zahvalo v imenu vseh slovanskih ljudstev.

Grof Badeni je odgovoril v daljšem govoru, rekši, da so jezikovne naredbe odgovarjale na obeh straneh čutenji potrebi. Pevdarjal je, da je užival pri cesarju neomejeno zaupanje in je zaključil: Vsprejmite me zopet v svojo sredo, o bratje, da bodem mogel sodelovati z vami za splošni blagor.

Po vsprejemu je grof Badeni pogostil deputacijo.

Iz hrvatskega sabora. Vest, da si je predsednik zbornice ogerske — v zasmeh državnepravnemu razmerju med Hrvatsko in Ogorsko — drznil poslati hrvatskemu saboru le madjarski dopis, kakor da je Hrvatska le kakov komitat Madjarov, to dejstvo je razburilo vso nezavisno javnost na Hrvatskem. „Narodna“ večina zbornice pa je bila v toliki zadregi, da je nje predsednik hitro zaključil sejo. Jako radovedni smo sedaj, kako jo ukrene predsedništvo hrvatskega sabora z onim madjarskim napisom. Opozicija je svetovala, naj ga vrne takoj gospodi v Budimpešti.

V seji minole srede je stavila opozicija celo vrsto interpelacij o samovolstnem postopanju oblasti povodom zaonjih volitev: radi odpuščanja občin-skih uradnikov, ako so glasovali za opozicijskega kandidata — in radi zapiranja duhovnikov, trgov

cev in kmetov, ne da bi se bili zaslišali popred. V teh interpelacijah so navedeni posamični nezaslišani slučaj. Potem so interpelovali radi krutega iztirjevanja davkov. V isti seji je posl. Tuškan utemeljeval svoj predlog, da se takoj odpravi preka sedba po onih okrajih, kjer je proglašena. Uzorna večina je seveda odklonila tudi ta predlog.

Državni zbor ogerski. Zbornica poslancev je sklenila v včerajšnji svoji seji, da je preiti v podrobno razpravo o zakenskem načrtu za uravnavo pravnih razmer med delodajalci in poljskimi delavci. Zbornica je razpravljala na to o provizorični uravnavi bančnih in carinarskih stvari in vprašanj, ki so združene s temi stvarmi. Poročevalec Pulczyk je predlagal, da se predloga vsprejme.

Isti je povdarjal, da mora večina iz dveh razlogov nasprotovati zahtevi skrajne levice, da se ustanovi že sedaj posebno carinarsko območje in samostojna banka. V prvo smatra večina iz političnih obzirov za neoportunno, da bi se to zgodilo že sedaj, drugič pa bi utegnula tako hitra izprememba gospodarske podlage devesti obe polovici države v nevarnost hude krize. Poslanec Košut je odklanjal zakonski načrt ter je predlagal, naj se ustanovi samostojno carinarsko območje ogersko. Košut je razsežno utemeljeval ta svoj in predlog levice ter si je prizadeval, da bi dokazal s številskami, kako koristno in potrebno bi bilo samostojno carinarsko območje. Poslanec Enyedy (vladna stranka) se je izrekel za vladno predlogo ter je izvajal, da ogerska nacionalna banka in ogersko samostojno carinarsko območje še ne bi pomenjalo ogerske samostojnosti. To samostojnost sestavlja splošno gospodarsko vprašanje, katero pa je presojati le s tega stališča, kako je isto urejeno, ali dobro ali slabo. Čas za tako samostojnost Ogorske pa še ni nastopil, marveč Ogorska se mora še-le pripravljati za to in dozorevati in naposled gledati, da srečno isbere eni trenotek, ki se jej ponudi za samostojnost. Govornik apeluje na skrajno levico, naj se odreče napačni taktiki in naj ne onemogoča zakonitega uveljavljenja predloga za začasno uredbo razmerja Ogorske z Avstrijo.

Govornik je stavil na to konečni predlog, v katerem je zahteval od vlade, da sestavi čim prej podatke za ustanovo avtonomnega carinarskega tarifa ter da prijavi iste.

Razprava se nadaljuje danes.

Novo ministerstvo italijansko se je ustanovilo pod predsednistvom predsednika prejšnjega ministerstva, Rudinija. Opozicija, pod vodstvom Cavalottija in Giellittija, se že pripravlja na najostrejšo borbo proti novemu ministerstvu.

Različne vesti.

Alarm. Na večer dne 13. t. m. je bilo opaziti po našem mestu neko sosebni gibanje. Tisti večer je bila seja občinskega zastopa. Kaj se je bilo pripetilo vendar? „Independent“ je bil omenil istega dne našega shoda v Šklednju. Sosebno ga je zbudilo v oči, da je bil tudi gospod Ivan vitez Nabergoj med svojimi volilci. Videlo se mu je potrebno, da alarmira svoje verné. „Independentova“ notica je imela naslov: „Mogoča iznenadenja od strani Nabergoja“. Notica je pripovedovala, da se sklenili v Šklednju, naj se Nabergoj udeleži seje mestnega sveta, ki je bila v ponedeljek.

Ta migljelj „Independentov“ je bil dovolj Lahončičem, da so se vestno „pripravili“ na velike dogodke in se — osmešili! Kar v gručah so hodili po ulicah in na glavnem trgu, in potem, ko le ni bilo tistega groznega „sovražnika“ mesta tržaškega, napolnili so znano kavarno Chiozza do zadnjega kotička. A pripravila se je bila tudi policija.

Ali bi ne bilo pametneje, da bi ti ljubi laški sosede naši pustili enkrat na strani taka izzivanja, ki niso nam v korist, njim pa v škodo. Mi smo res mirni, ali iz tega ne sledi še, da imamo vođe v svojih žilah. In pomislili naj bi, kako hinavske, zavratne in nedosledne se kažejo pred svetom s takim početjem! To so vam nedavno jadikovali na krivici na neopravičenem preziranju parlamentarnega načela, na preziranju zakonov kurtuvazijel In zakaj? Zato, ker ni bil nobeden njih izvoljen v kateri odsek avstrijske delegacije! A kako delajo oni sami? Groze in zbirajo se v gručah in delajo črne naklepe ne le v ta namen, da bi slovenski zastopnik se bil izvoljen v ta ali oni odsek, ampak v ta

kričeči namen, da se zakonito izvoljenemu zastopniku — saj niti Italijani sami ne prigovarjajo zakonitosti izvolitve Nabergojeve — sploh zabrani izvrševanje mandata, da se stori torej nečuvvena krivica tudi volilcem!

Taki ste doma, na Dunaj pa jočete, ako vam je kdo stopil na kurje oko! Pa verujte nam, da si Slovenci vestno beležimo vse to, a da imamo tudi zaveznikov, ki se jako zanimajo za vse to, kar beležimo mi! Kdor se zadnji smeje, se najbolje smeje!

Brejski.

Imenovanja. Trgovinski minister je imenoval poštnega vodja v Malem Lošinju, oficijala Štefana Suppana, poštnim upraviteljem.

Še jedno imenovanje. „Slovenec“ poroča, da je cesar imenoval deželnega poslanca na Kranjskem, barona Liechtenberga, namestnikom deželnega glavarja za Kranjsko.

Vznemirjevanje ljudstva. Pod tem naslovom piše „Naša Sloga“, da naši narodni nasprotniki vsikdar pričenjajo z izgrediv in nimiri kadar koli ne morejo doseči kaj krivičnega in nezakonitega. Najbolji dokaz temu da je nesrečna občina pomjanska. Radi izzivanja in vznemirjevanja od strani koperskih italijanašev in domačih odpadnikov je mnogo naših ljudij ječalo po temnicah v Kopru in v Trstu, dočim so se resnični krivci, izzivači in hujskači svobodno sprehajali po ulicah koperskih. Povodom vsacih volitev v zadnjih 4—5 letih je bilo nemirov in izgrediv, katere so izzivali koperski nemirneži ali njih plačani najemniki. Ko namreč niso mogli dobiti za-se večine občinarjev s podkupljevanjem in pijačo, pak so izzivali nemirov, a se potem dosledno in junaško pobirali domov. Tu se spominja „Naša Sloga“ najnovejšega manevra s prošnjo za razvelitev občine in opozarja na te spletke vse zavedne občinarje. Rečeni list pa se obrača tudi do politične oblasti v Kopru s pozivom, naj obrne svojo pozornost tem nemirnežem in hujskačem ljudstva, katerim treba gledati na prste kajti, to ni častno in ni koristno ni za narod ni za državo, ako se ljudstvo vznemirja takim nemoralnim načinom in v take nečastne namene.

V obrambo tržaškega namestništva. Nedavno temu je pisalo neko okrajno glavarstvo v Istri: „Uleed odluke v. c. k. Namjestništva u Trstu od dne — klati se okoli osoba.....“ Torej vsled odloka namestništva se klati okoli dotična oseba! Ako je torej namestništvo odredilo tako, da se dotična oseba mora klatiti po okraju, kako more zahtevati dotično okrajno glavarstvo v dotični svoji okrožnici, da občine ne smejo dati nikake podpore oni osebi, ki se klati po okraju? Ti ljubi Bog, ako je namestništvo že odredilo tako, da se dotičnik mora klatiti po okraju, potem mu mora privoščiti primeren honorar za latarenje? Vsa kako ni bilo lepo od dotičnega okrajnega glavarstva, da se utika v posle namestništva, marveč bi morale vsprejeti najgostoljubneje tako osebo, ki se klatari vsled naloga c. kr. namestništva, ne pa hujskati občine, da naj ne dajo nikake podpore onemu klatežu.

Menimo da je bilo prav, da smo dali to v javnost v obrambo c. k. namestništva, ki je vsled odloka od dne poslalo osebo, da se klati okoli in brez posla

Nekaj strašnega se je dogodilo zopet v Trstu! „Piccolov“ žid je zapazil na trgu sv. Ivana — nov, skromen slov. napisč. In predvčeraj je bil pokoncu ves židovsko-laški Izrael! Pa je tudi res strašno to! Ker žid ni umel napisa dati si ga je moral prevesti na italijanski jezik! In od svojega tolmača je izvedel, da se tam prodaja — sveže mleko! Druzega dokaza pač ne treba menda, do kake višine je že pridrla slovenska drznost in kako akutna je postala nevarnost za italijanski značaj mesta tržaškega! Zgolj izdajica na laški kulturi mora biti sleherni tržaški meščan, ako ne občuti vse grozo dejstva, da mal trgovec ponuja tudi Sloven-cem — svoje mleko! „Piccolov“ žid pa ni takov izdajica, ampak pazno in vestno stoji kakor stražar na obranbenem nasipu, ki so ga pravi patrijotje postavili okoli italijanskega značaja mesta tržaškega, zagnal je hipoma hrup, da alarmira speče prebivalstvo in je opozoril na nevarnost, pretečo domovini! Vso zaresnostjo, dostojno pra-

